

Vážená paní redaktorko,

dovolujeme si reagovat na článek „[Politici chtějí dát zdravotním sestrám větší samostatnost. Lékaři jsou proti](#)“ ze dne 19. 7. 2025. Jako zástupkyně vysoké školy, která již od roku 1992 vzdělává všeobecné sestry a zástupkyně České asociace sester, profesní organizace zdravotnických pracovníků, považujeme za důležité se k některým výrokům vyjádřit.

Výrok pana dr. Kubka, že „většině zdravotních sester stačí maturita. Méně manažerek, více u lůžka.“...devaluje odbornou kvalifikaci a zodpovědnost, kterou všeobecné sestry nesou. „Manažerství“ neznamena funkci v systému zdravotnické péče, a zavedením vysokoškolského vzdělávání nešlo primárně o jakési zajištění funkčních míst, ale o prohlubování znalostí a dovedností v souladu s novými trendy v chápání role sestry. Tak, jak je považováno za běžné v rozvinutých zemích, a nejen tam, kde platí směrnice EU z roku 2004, která upravuje minimální standardy vzdělávání pro všeobecné sestry. Vyšší nebo vysokoškolské vzdělání sestrám přináší jiné řekněme „manažerské“ schopnosti, ale v oblasti ošetrovatelské péče ve všech typech zdravotnických i sociálních zařízení, a to je schopnost rozhodování v plánování péče, schopnost kvalifikovaně zhodnotit rizika spojená se zdravotním stavem pacienta, rozhodnout např. v domově seniorů, zda volat lékaře či ne, apod. To vyžaduje znalosti v oblasti klinického rozhodování, základního fyzikálního vyšetření a farmakologie. A demografické predikce ukazují, že právě v oblasti dlouhodobé a geriatrické péče je a bude takto vzdělaných sester potřeba ještě mnohem víc!

Pro setrvání v profesi a zkvalitňování poskytované péče je jednou z cest kariérního růstu právě celoživotní vzdělávání, stejně jako u lékařů, ať už formou certifikovaných kurzů, které přinášejí zvláštní odbornou způsobilost k některému z úkonů, jako je např. katetrizace močového měchýře muže, hodnocení rizik, prevence a léčba dekubitů, chronických ran, péče o pacienta s bolestí a mnoho dalších, tak formou specializačního vzdělávání. Zde právě prohloubením znalostí a dovedností sestry přinášejí benefit pacientům a „neberou“ kompetence lékařům, ale prokazují, že umí mnohem komplexněji ošetřit chronickou ránu nebo dekubit, sledovat progres díky neustále přibývajícím moderním obvazovým materiálům, umí hodnotit bolest pacienta a reagovat na ni hned, aniž by museli volat lékaře, fyzikálně vyšetřit pacienta a rozpoznat normu a odchylky od normy a fundovaně a kvalitativně na vyšší úrovni lékaři referovat. Specializační vzdělávání sester je v systému péče nepostradatelné, a dokazuje to i existence 13ti vzdělávacích programů a potřeba sester-specialistek v praxi. Příkladem je např. nově vzniklý studijní program Ošetrovatelská péče v onkologii a hematoonkologii, který vychází z evropských norem, je propojený se vzdělávacím programem Evropské onkologické společnosti sester a je modifikovaný pro české podmínky. Přispívá tak ke zvyšování sesterských kompetencí a zároveň kopíruje aktuální potřeby praxe vzhledem ke zvyšujícímu se počtu onkologicky nemocných v ČR! Stejně jako nový studijní program Hojení ran, kde sestra může indikovat a aplikovat zdravotnické prostředky s ohledem na stav rány a ve spolupráci s lékařem podle protokolu iniciovat preskribci prostředků. Specializační program Ošetrovatelská péče v geriatrii je dalším příkladem posunu v kompetencích sester a v potřebě

vysoce vzdělaného personálu vzhledem k rostoucí potřebě zařízení dlouhodobé ošetrovatelské péče a zařízení sociálních již nyní. V Evropě je příkladem Nizozemí, kde tzv. Advanced Nurse Practitioner s vysokoškolským vzděláním a s jasně definovanou autonomií profesního zaměření v rámci protokolů, je schopna takové zařízení vést, umí samostatně vyšetřit geriatrického pacienta v oblasti mobility, kognice, výživy, diagnostikovat syndromy geriatrického pacienta (např. delirium, malnutrice), navrhne zdravotnické pomůcky, které schválí lékař a hlavně plánuje a vede komplexní péči v těchto zařízeních, což šetří čas lékařů a snižuje jejich zátěž.

Jiným příkladem je role tzv. Nurse Practitioner v Nizozemí, která je pevně zakotvena v systému zdravotní péče již od 90tých let 20. století. Díky tomu se zlepšila dostupnost péče, zvláště o pacienty s chronickými onemocněními, snížila se zátěž lékařů a zvýšila se spokojenost pacientů. A Velká Británie patří mezi země s nejvyspělejším modelem rozšířených specializovaných kompetencí u sester v Evropě. A důvod byl a je pragmatický – vzdělaná sestra „uleví“ lékařům s činnostmi, které souvisí s koordinací péče, edukací, hodnocením výsledků apod., a tudíž se lékař může věnovat svým expertním činnostem. Takto vzdělaná sestra zvláště v oblasti primární péče, v onkologii či psychiatrii je jednak přínosem pro pacienty, o vzdělání a kompetencích sester v intenzivní péči u nás snad není třeba ani polemizovat. Tu prokázaly sestry-intenzivistky v době Covidové pandemie více než násobně. I zde dochází neustále k vývoji, příkladem jsou např. tzv. kanylární nebo PICC týmy v nemocnicích, které se specializují na péči o pacienty s dlouhodobými žilními katétry. Na to je již třeba hluboké teoretické znalosti a mnoho hodin praxe a praktických zkušeností. Tento progres v poskytování péče dnes již opravdu nejde se vzděláváním na středních zdravotnických školách. A praktické sestry mají své místo v rámci ošetrovatelských týmů. Ale mluvit o navýšení kompetencí je možné tam, kde máme úspěšné a dobře připravené absolventy kvalifikačních oborů. Systém vzdělávání všeobecných sester v současné době je dobře nastavený, a jak je vidět právě nyní ve vládní podpoře pro navýšení počtu studujících v nelékařských zdravotnických oborech a s preferencí vzdělávání sester na vysokých školách, není pochyb o správném nasměrování tak, jak je systém nastavený v mnoha zemích na Západ od nás. Většina lékařů dobře vnímá a usiluje o navýšení kompetencí sestrám, neboť i od nich vznikají podněty ke vzdělávacím programům. Všichni však máme jeden společný cíl - zajištění kvalitní a bezpečné péče o naše pacienty, což předpokládá vzájemný respekt obou profesí – jak sester k lékařům, tak i naopak. Byl by to obrovský krok zpátky byt' jen uvažovat o návratu vzdělávání všeobecných sester na střední školy, k čemuž snad nikdy s kompetentními lídry nedorazí!

PhDr. Hana Svobodová, Ph.D., přednostka Ústavu ošetrovatelství 3. LF UK

PhDr. Martina Šochmanová, MBA, prezidentka České asociace sester